

djembé

België-Belgique
9100 Sint-Niklaas
3/4976

Afgiftekantoor 9100 Sint-Niklaas 1 P 209494

Driemaandelijks Nr 49
juli-augustus-september 2010

BEVRIJDE
WERELD.be

Verantwoordelijke uitgever: Bart 'Bevrijde Wereld' - Nieuwstraat 70, 9100 Sint-Niklaas - T. 03 777 20 15 - F. 03 766 36 41 - E-mail: info@bevrijdewereld.be

DOSSIER KLIMAAT 'Kleine boeren, grote impact!'

- De Filippijnen: 'Minder wassen om water te besparen?'
- West-Afrika: 'Herinneringen aan het witte goud'
- Baobab Wereldklas: 'Het klimaat laat de kinderen van Baobab niet koud!'
- Villa Pace & Wachtnacht: 'Bevrijde Wereld kleurt je maand september'

>>> EDITORIAAL

THE SUN IS SHINING, THE WEATHER IS SWEET... (Bob Marley)

Het klimaatthema is “hot” en wordt door iedereen te pas en te onpas gebruikt. Nieuwe inzichten zeggen ons dat het wel eens zeer snel zou kunnen gaan in plaats van geleidelijk aan. Toch zijn er nog steeds stemmen die twijfel zaaien, en blijft de politieke wereld besluiteloos ter plaatse trappelen. Ook NGO's in ontwikkelingssamenwerking hebben zich lang aan de zijlijn opgesteld. De zorg om nu iets te doen voor het lot van extreem armen kreeg voorrang op de zorgen op lange termijn.

Nochtans zijn het de armen in het Zuiden die de eerste slachtoffers zijn. In de Filipijnen treden er steeds meer en sterkere tyfoons op. Hoofdstad Manilla is de meest bedreigde stad ter wereld door de klimaatveranderingen. Het zijn de mensen in kleine hutten en huisjes die daarvan het slachtoffer worden. Het zijn de kleinschalige, landloze boeren die door honger bedreigd worden als hun oogst verwoest wordt. De getuigenissen uit Bolivia, de Filipijnen en West-Afrika verderop deze Djembé maken duidelijk dat net die kleinschalige landbouw vaak het antwoord kan bieden op de klimaatcrisis.

In de Sahel en de regio ten zuiden ervan regent het nu al dertig tot veertig procent minder dan vroeger. Het laatste rapport van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) voorspelt 75 miljoen klimaatvluchtelingen in Afrika tegen 2020.

In Bolivia droogt de Altiplano verder uit. De meeste gletsjers die grote steden als La Paz en El Alto van water voorzien zullen binnen tien à twintig jaar verdwenen zijn. Wetenschappers zeggen dat het mogelijk is de watervoorziening te garanderen door grote dammen aan te leggen die het water opvangen in het regenseizoen. Maar het duurt vijf tot zeven jaar om ze te bouwen, ze zijn duur en vragen veel onderhoud.

“Wie moet dat betalen? De vervuiler rijdt intussen met zijn auto op een westerse snelweg, consumeert boontjes uit Kenia en kiest voor een vliegvakantie als hij genoeg geld heeft.”

Wie moet dat betalen? De vervuiler? Die rijdt intussen met zijn auto ergens op een westerse snelweg, koopt producten die gemaakt zijn met goedkope aardolie, consumeert boontjes uit Kenia en kiest voor een vliegvakantie als hij genoeg geld heeft. Hij of zij voelt zich niet aangesproken om al die facturen uit Manilla, La Paz of de Sahel te betalen. De beleids mensen die zij moeten verkiezen zijn vaak de laatste om het hen te zeggen. “Ik weet wat ik moet doen om de klimaatopwarming tegen te gaan”, zei een bekend Belgisch politicus vorig jaar, “maar als ik dat doe dan raak ik nooit meer verkozen.”

Het zijn dilemma's en uitdagingen waar wij mee de verantwoordelijkheid voor dragen. Maar de problemen zijn vaak een 'ver-van-ons-bedshow', of 'zullen pas optreden wanneer wij er geen last meer van hebben'. Als NGO's zien wij de problemen op het terrein, van heel dichtbij en op dit moment. Juist daarom moeten wij als NGO's mee aan de kar trekken. We moeten ons niet alleen zorgen maken over de armen van vandaag, maar ook over die van morgen. Het wordt een enorme uitdaging. Zowel in Noord als in Zuid. Maar het is een realiteit die schreeuwt om aanpassingen.

Bart Meylemans,
Algemeen coördinator Bevrjide Wereld

IN DEZE DJEMBE...

P.04-05

DOSSIER KLIMAAT: BOLIVIA

'Het klimaat staat op zijn kop'

"In Bolivia is het weer 'gek geworden". Boerenleidster Magda Herrera vertelt: "Door de temperatuurstijging groeien er nu zelfs druiven in ons dorp!"

P.06-07

DOSSIER KLIMAAT: DE FILIPPIJNEN

'Minder wassen om water te besparen?'

Bewoners uit de hooggelegen Filippijnse bergdorpen moeten vaak een heel eind stappen om water uit de rivier te halen. Die lange weg tekent zich ook af als het om oplossingen voor de klimaatveranderingen gaat.

P.08-09

DOSSIER KLIMAAT: WEST-AFRIKA

'Herinneringen aan het witte goud'

Stagiaire Béatrice Sawadogo ging voor Bevrijde Wereld op zoek naar de gevolgen van de klimaatveranderingen op het Burkinese platteland.

P.10-11

DOSSIER KLIMAAT: BAOBAB WERELDKLAS

'Kinderen in de weer voor het klimaat!'

Ook kinderen stellen zich vragen bij het veranderende klimaat. Kom op pagina 11 te weten welke remedie Baobab Wereldklas in petto heeft tegen de klimaatveranderingen.

P.12-13

VILLA PACE EN WACHTNACHT

'Bevrijde Wereld, je festivalgids voor september!'

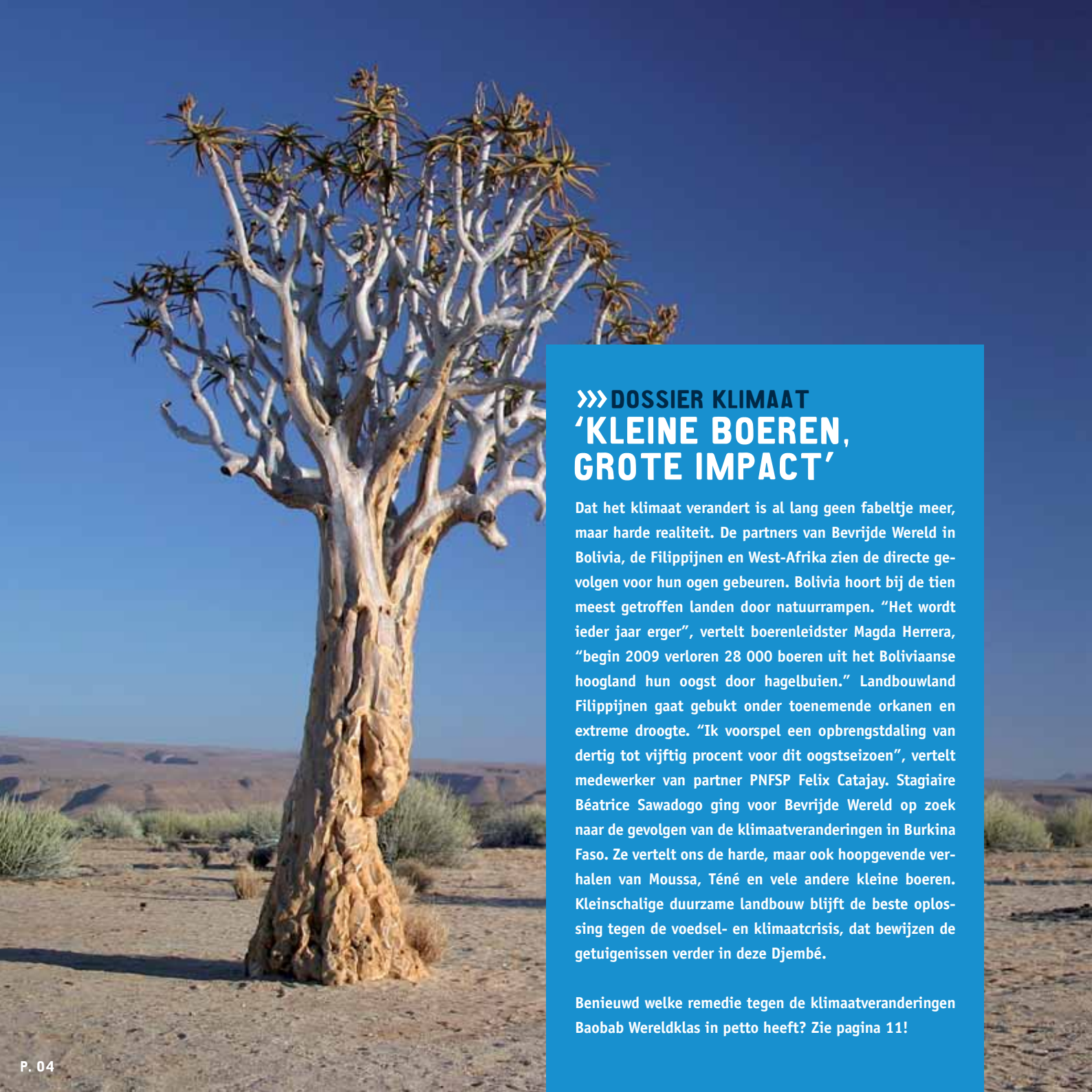
In september nog geen festivals gepland? Geen nood! Bevrijde Wereld kleurt je maand september met Villa Pace en de Wachtnacht.

P.14

JONGEREN OP INLEEFREIS NAAR SENEGAL

'We gaan samen een super tijd beleven!'

"Ik wou dat het al juli was!" De 23 jongeren staan te popelen om op inleefreis naar Senegal te vertrekken.

»» DOSSIER KLIMAAT 'KLEINE BOEREN, GROTE IMPACT'

Dat het klimaat verandert is al lang geen fabeltje meer, maar harde realiteit. De partners van Bevrijde Wereld in Bolivia, de Filippijnen en West-Afrika zien de directe gevolgen voor hun ogen gebeuren. Bolivia hoort bij de tien meest getroffen landen door natuurrampen. "Het wordt ieder jaar erger", vertelt boerenleidster Magda Herrera, "begin 2009 verloren 28 000 boeren uit het Boliviaanse hoogland hun oogst door hagelbuien." Landbouwland Filippijnen gaat gebukt onder toenemende orkanen en extreme droogte. "Ik voorspel een opbrengstdaling van dertig tot vijftig procent voor dit oogstseizoen", vertelt medewerker van partner PNFSP Felix Catajay. Stagiaire Béatrice Sawadogo ging voor Bevrijde Wereld op zoek naar de gevolgen van de klimaatveranderingen in Burkina Faso. Ze vertelt ons de harde, maar ook hoopgevende verhalen van Moussa, Téné en vele andere kleine boeren. Kleinschalige duurzame landbouw blijft de beste oplossing tegen de voedsel- en klimaatcrisis, dat bewijzen de getuigenissen verder in deze Djembé.

Benieuwd welke remedie tegen de klimaatveranderingen Baobab Wereldklas in petto heeft? Zie pagina 11!

»» KLIMAATVERANDERINGEN IN BOLIVIA

'HET KLIMAAT STAAT OP ZIJN KOP'

Klimaatveranderingen zijn een hot item in Bolivia. President Evo Morales nodigde de wereld uit voor een alternatieve klimaattop, na de mislukking in Kopenhagen. Maar ook de partners van Bevrijde Wereld trekken aan de alarmbel, want "het klimaat staat op zijn kop". Begin 2009 verloren 28 000 boeren uit de Boliviaanse hooglanden hun oogst door hagelbuien. *"Waar is de zekerheid op voedsel, wanneer elk moment de oogsten kunnen mislukken?"*

Partnerorganisatie AIPE (Asociación de Instituciones de Promoción y Educación) organiseerde een panelgesprek met klimaatexperten op de radio. Het debat was over het hele land te horen. "Bolivia is bijzonder kwetsbaar voor de klimaatveranderingen", meent bioloog Rafael García. "Bolivia hoort bij de tien meest getroffen landen door natuurrampen. In 2007 waren meer dan een half miljoen mensen het slachtoffer van overstromingen. Maar de ernst van het probleem lijkt nog steeds niet door te dringen bij de meerderheid van de bevolking."

»» "Het weer is gek geworden!"

Voor de boeren in de werkgebieden van Bevrijde Wereld zijn de klimaatveranderingen helemaal geen ver-van-hun-bedshow. "Het weer is gek geworden", vertelt Menecio Cabrera uit de hooglanden van Potosí. "Vroeger kon je in een bepaalde periode van het jaar zaaien, oogsten en je voedsel opslaan. Nu staat alles op zijn kop! In juni is het al warm genoeg om te oogsten. Ook de regenperiode viel vroeger steeds rond dezelfde periode. Nu regent het later en minder lang."

Het Boliviaanse weerinstituut bevestigt de indrukken van de boeren: normaal gezien duurt de regentijd in Bolivia van november tot en met maart. De afgelopen jaren viel de regen maar in de maanden december tot februari. "Die langdurige droogte is alarmerend", zegt Jaap Op De Coul, landenvertegenwoordiger in Bolivia. "Je moet weten dat de landbouw in

Bolivia voor 90 procent afhankelijk is van regenwater. Het gebrek aan regen maakt de hele productiecycclus korter."

"In sommige valleien kunnen bepaalde fruitplanten, zoals perziken en appels niet meer worden geteeld. Door de temperatuurstijging groeien er nu zelfs druiven in ons dorp!"

Volgens boerenleidster Magda Herrera begonnen de klimaatveranderingen vijf jaar geleden en wordt het ieder jaar erger. "Toen onze maïsogst onlangs te drogen lag, werd mijn dorp verrast door zo'n regenbui waardoor een deel van onze maïs verloren ging. Volgens de dorpsoudsten regende het vroeger rustig, maar tegenwoordig zijn het extreem harde en korte regenbuien die onze gewassen kapot maken", vertelt Magda. "Er zijn ook meer plagen en ziektes bij onze gewassen. In sommige valleien kunnen bepaalde fruitplanten, zoals perziken en appels niet meer worden geteeld. Door de temperatuurstijging groeien er nu zelfs druiven in ons dorp!"

»» Oude wijsheden in de strijd tegen de klimaatveranderingen

"Waar is de zekerheid op voedsel, wanneer elk moment de oogsten kunnen mislukken?" merkt Jorge Zamora op. Jorge is landbouwingenieur bij partner ISALP (Investigación Social y Asesoramiento Legal Potosí) in de hooglanden van Potosí. "Begin 2009 verloren 28 000 boeren uit de hooglanden hun oogst door hagelbuien. Op die manier worden de boeren gedwongen om te gaan werken in de stad om voedsel te kunnen kopen."

ISALP begeleidt de boerendorpen om zich aan te passen aan de klimaatveranderingen. Jorge spreekt van "risicomanagement om klimaatongelukken" te voorkomen. Ze maken onder ander gebruik van oude wijsheden om beter te kunnen inspelen op de klimaatveranderingen. "Vroeger kon men hagelbuien zien aankomen op basis van bepaalde indicatoren in de natuur", vertelt Jorge. "Het idee is om deze kennis - die deels verloren is gegaan - opnieuw te gebruiken. Zo kan het dorp leren om hagelbuien of nachtvorst te voorspellen en de gewassen te beschermen. Het is van cruciaal belang dat de dorpen hiervoor goed georganiseerd zijn. Daar investeren we in."

»» KLIMAATVERANDERINGEN IN DE FILIPPIJNEN

'MINDER WASSEN OM WATER TE BESPAREN?'

Bewoners uit de hooggelegen Filippijnse bergdorpen moeten vaak een heel eind stappen om water uit de rivier te halen. Die lange weg tekent zich ook af als het om oplossingen voor de klimaatveranderingen gaat. Natuurrampen en extreme droogte kosten miljoenen euro's aan de landbouwproductie. Partner PNFSP heeft haar antwoord klaar op de klimaatveranderingen. Maar waar is de Filippijnse overheid?

»» Waar is de staat?

De Filippijnen zijn gelegen in de Stille Oceaan. Natuurrampen zoals orkanen, vulkaanuitbarstingen en extreme droogte zijn hier al lang geen onbekenden meer. Er weerklinkt grote kritiek op de overheid, die volgens veel Filippino's niet genoeg doet om hen te beschermen tegen de klimaatveranderingen. Jayson Fajarda, medewerker op het landenkantoor van de Filippijnen, getuigt: "De overheid moet de bevolking helpen omgaan met deze extreme weersomstandigheden. Haar afwezigheid maakt de gevolgen van de klimaatveranderingen alleen maar erger."

In september 2009 veroorzaakte de orkaan Ondoy een record aan regen. Vele Filippino's overleefden de watervloed niet. "Indien de overheid het waarschuwings- en controlesysteem voor overstromingen had toegepast, hadden vele mensen gered kunnen worden", meent Jayson. Hij geeft nog twee voorbeelden: "In de noordelijke Filippijnen werd de sterkte van de overstroming door orkaan Pepeng gelinkt aan de bouw van drie dammen voor de nationale energiecentrale. In de noordelijke Cordillera-regio kwamen vele mijnwerkers in de fel betwiste mijnen om het leven tijdens een aardverschuiving."

»» Zware verliezen voor de landbouwproductie

De Filippijnen zijn een landbouwwand. De voedselproductie is daarom één van de meest getroffen sectoren bij natuurrampen. De totale kost van de schade aan de landbouwgewassen in de nasleep van de twee orkanen werd geschat op 166, 8 miljoen euro. Aan de andere kant zal de landbouwsector 188,5 miljoen euro aan landbouwgewassen verliezen door de extreme droogte indien men niet investeert in aangepaste irrigatiesystemen.

Felix Catajay werkt bij partnerorganisatie PNFSP (Philippine Network of Food Security Programmes). Tijdens zijn veldbezoeken onderzocht hij het effect van de intense hitte op de landbouwgewassen en de veestapel. Felix vertelt: "Waterintensieve teelten zoals rijst en maïs zijn zwaar aangetast. Sommige gewassen zijn niet ten volle ontwikkeld, andere zijn totaal verdord door het gebrek aan water. Ik voorspel een opbrengstdaling van dertig tot vijftig procent voor dit oogstseizoen."

"Het valt me op dat de inwoners water proberen te sparen door zich minder te wassen. Dit is slecht voor hun hygiëne en gezondheid."

"Drinkbaar water is een probleem voor vele Filippijnse huishoudens", vertelt Felix Catajay. "De meeste waterbronnen in de buurt zijn opgedroogd. De bewoners moeten een heel eind stappen om water uit de rivier te halen. Het valt me op dat de inwoners ook water proberen te sparen door zich minder te wassen. Dit is slecht voor de hygiëne en de gezondheid van de inwoners. Ik merk ook dat er steeds meer kinderen hoesten en verkoudheden oplopen. Dat is vooral te wijten aan de temperatuurschommelingen in de hooggelegen dorpen: intense hitte overdag, gevolgd door een koude nacht."

>>> Duurzame landbouwtechnieken op maat van de gemeenschap

Hoe kan je de landbouw aanpassen aan deze klimaatveranderingen? Partnerorganisatie PNFSF antwoordt met SACLAT: 'Sustainable Agriculture and Community Level Appropriate Technology', of 'duurzame landbouwtechnieken op maat van de gemeenschap'. SACLAT is een afdeling binnen PNFSF. Deze partner promoot duurzame landbouw als alternatief voor conventionele landbouw gebaseerd op chemicaliën zoals kunstmatige meststoffen en pesticiden.

Medewerker Felix geeft enkele voorbeelden: *"zo adviseren we landbouwers bijvoorbeeld om fijngehakt droog gras of bladeren op de velden te verspreiden om de vochtigheid van de grond te bewaren. We geven landbouwers vorming in het combineren van boomgaarden en akkerland. Dit vermindert de bodemerosie, houdt het vocht op én je hebt de opbrengst van de fruitbomen. Daarnaast kiezen we voor efficiënte en ecologisch verantwoorde landbouwmaterialen. Om het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen, werken we met door de mens aangedreven molens en met brandstofzuinige fornuizen en rijstdrogers."*

"We geven landbouwers vorming in het combineren van boomgaarden en akkerland. Dit vermindert de bodemerosie, houdt het vocht op én je hebt de opbrengst van de fruitbomen."

>>> Werk aan de winkel

Jayson Fajarda beseft dat het probleem nog niet van vandaag op morgen is opgelost: "De klimaatwijzigingen zijn de prijs die de mens moet betalen voor haar ongebreidelde ontwikkeling sinds de industriële revolutie. Langs de éne kant moeten ngo's en overheden de gevolgen van de klimaatveranderingen aanpakken en verzachten. Langs de andere kant is het heel belangrijk om actie te ondernemen en campagne te voeren om de oorzaken van de opwarming weg te nemen."

»» KLIMAATVERANDERINGEN IN WEST-AFRIKA

‘HERINNERINGEN AAN HET WITTE GOUD’

Béatrice Sawadogo is een jonge landbouwingenieur uit Burkina Faso. Ze loopt stage bij partner AMB (Action Micro Barrages) in Koudougou. Béatrice ging voor Bevrijde Wereld op zoek naar de gevolgen van de klimaatveranderingen op het Burkinese platteland. Op haar tocht maken we kennis met Moussa, Téné, Nopoko, Abou en Raogo. “Wij vrouwen halen vervuild water om te koken en te drinken. Als alle vrouwen van het dorp naar die éne waterput om water zouden gaan, doen we er de hele nacht over.”

Tijdens mijn terreinbezoek ontmoet ik een producent uit Centraal-Burkina Faso. Hij rekende op de graanoogst om zijn familie te kunnen voeden. “Sinds de wolkbreuk van september 2009, hebben we hier nog maar weinig regendruppels gezien. De hitte en droogte doen het water in de meren en dammen verdampen. Mijn gierst is dan ook volledig groen gebleven”, vertelt hij. In het noorden van Burkina Faso is de situatie nauwelijks beter.

Moussa herinnert zich de tijd dat zijn vader een groot katoenproducent was in de stad Ouahigouya: “Weet u, katoen is een zeer veeleisend gewas, maar onze gronden waren zeer geschikt voor haar teelt. We produceerden tonnen en tonnen van dit witte goud. Vandaag zijn de gronden arm geworden. Zelfs de meest taaie gewassen willen er nu niet groeien.”

>>> Ongenodigde gasten

“Vroeger waren er minder ziektes”, vertelt Nopoko, een vrouw die ik een klein dorp ontmoet. “Nu regent het niet goed en is er te veel stof, de bron van de verspreiding van ziekten. Door de stijging van de temperatuur zijn er ook veel meer muggen. Vorig jaar waren ze met zo velen, dat ze overal aanwezig waren en onze maaltijden deelden zonder uitgenodigd te zijn.” Nopoko stopt even. Ze gaat verder met tranen in haar ogen: “Datzelfde jaar brak er cholera uit in mijn dorp. De ziekte heeft twee kinderen van mij afgenomen.”

>>> Twee emmertjes water halen

Dorpen met een beperkte toegang tot zuiver water zijn dikwijls de armste in Burkina Faso. Een waterput met drinkbaar water ligt te ver weg of bestaat vaak niet. Boeren zijn er gedwongen het vuile water van de dammen en meren te gebruiken. Na haar werk op het veld, vertelt Téné me: “wij vrouwen halen vervuild water om te koken en te drinken. We vullen er grote tonnen mee en laten die één tot twee uur of zelfs minder bezinken.” “Maar waarom dat vervuild water als er een waterput in het dorp is?”, vraag ik haar. “De enige put in het dorp ligt kilometers van hier. Na het werk op de velden is er niet veel tijd meer. Als alle vrouwen van het dorp naar die éne waterput zouden gaan, doen we er een hele nacht over”, antwoordt ze.

“Waarom gebruik je vervuild water als er een waterput in het dorp is?” “Na het werk is er niet veel tijd meer. Als alle vrouwen naar die éne waterput zouden gaan, doen we er de hele nacht over”, antwoordt ze.

Ook hier spelen de klimaatveranderingen een rol: de buitengewone opwarming veroorzaakt een verdieping van de grondwa-

terspiegel. Ik ontmoet een tachtigjarige boer die mijn verhaal bevestigt: “In mijn jeugd was het geen probleem om water te vinden op maar enkele meters diepte. Vandaag moet er dieper gegraven worden en drogen de putten sneller uit.”

>>> Bouli's en biologische mest: recept tegen de klimaatveranderingen

Partnerorganisatie AMB bouwt onder meer aan een betere waterinfrastructuur in Centraal- en Noord-Burkina Faso. Het water wordt gebruikt als drinkwater, voor de veeteelt en groentetuinen. In het dorp Banankio, gelegen in de provincie Sanguié, heeft elke familie haar eigen groentetuin. De boeren die ik daar ontmoette, zijn er trots op hun ‘bouli’. Een ‘bouli’ is een kleine dijk die het regenwater verzamelt voor gebruik in de droge tijd. Dit zorgt voor een groter waterbehoud. Zo heeft Abou, twintig jaar, zich dankzij de bouli en de stijgende opbrengsten onlangs een motor kunnen kopen. “Vanaf mijn acht jaar werk ik al met mijn vader mee op het veld. De oogst was net genoeg voor onze familie, maar niet dat we er iets van konden kopen of sparen. De waterputten droogden heel snel op en vanaf april was er geen werk meer op het veld. Dankzij de bouli hebben onze drie putten continu water. Nu kan ik vanaf april uien telen, ze begin augustus herstekken, om ze in november te oogsten en aan de beste marktprijzen te verkopen.”

“Vroeger was de oogst net genoeg voor onze familie. Dankzij de ‘bouli’ kan ik de uienoogst aan de beste marktprijzen verkopen.”

Om de verwoestijning tegen te gaan en de gronden vruchtbaar te houden, voert AMB verschillende acties zoals vormingen rond duurzaam water- en grondbeheer, aanplanten van bomen en de installatie van anti-erosiedijken. Raogo neemt deel aan de programma's van AMB: “dat ik mijn familie kan voeden met mijn eigen oogst, heb ik te danken aan de duurzame technieken om water en grond te beheren.” Het antwoord van Raogo op de klimaatveranderingen? “Om mijn grond vruchtbaar te houden, gebruik ik biologische mest van mijn eigen twee mestputten. Hier zijn geen productiegeheimen.”

»» BAOBAB WERELDKLAS EN DE KLIMAATVERANDERINGEN

'HET KLIMAAT LAAT DE KINDEREN VAN BAOBAB NIET KOUD!'

Waarom zijn er zoveel natuurrampen? Waarom warmt de aarde op? Kunnen wij er zelf iets aan doen? Ook kinderen stellen zich vragen bij het veranderende klimaat. Op deze laatste vraag heeft Baobab Wereldklas alvast het antwoord klaar. Met het educatief pakket Koningin Croco leren de kinderen op een speelse manier hoe zij kunnen bijdragen tot verandering. Kinderen in de weer voor een betere wereld!

Van hevige stormen, orkanen en verwoestende overstromingen tot de toenemende droogte in Afrika. Ook kinderen kunnen niet om de beelden van de klimaatveranderingen heen. Educatief medewerker Greet vertelt: “Tijdens het inleefatelier vragen we aan de kinderen welke beelden ze over Afrika in het nieuws te zien krijgen. Droogte en een gebrek aan water komen telkens naar boven. Vele kinderen weten maar al te goed dat de negatieve gevolgen van de klimaatveranderingen zich voornamelijk in het Zuiden situeren. Het groepje van het inleefatelier dat het vluchtelingencentrum in Sint-Niklaas bezoekt, ontmoet ook daar soms mensen die gevlucht zijn omwille van het onhoudbare klimaat.”

De confrontatie met deze beelden en ontmoetingen roept bij de kinderen heel wat vragen op. Baobab Wereldklas vindt het belangrijk dat leerlingen en leerkrachten inzicht krijgen in de oorzaken en achtergronden van deze problematiek. Het Baobab-team wil vooral de drempel om zelf in actie te schieten verlagen. “We vinden het belangrijk dat leerlingen de eigen mogelijkheden zien tot verandering. Dat het niet zo moeilijk is om zelf een steentje bij te dragen. Als je van kleinsaf de kinderen op het juiste spoor zet, is de kans groter dat ze als volwassenen bewustere keuzes kunnen maken om zorg te dragen voor onze wereld”, vertelt educatief medewerker Ine.

››› Koningin Croco en haar kleine wereldburgers

“In Crocoland was alles van Koningin Croco. De hele wereld werkte voor haar. Op een dag zond Koningin Croco soldaten naar verre gebieden. Ze brachten haar cacao, koffie, bananen en rubber. Zo werd Koningin Croco steeds rijker, maar de mensen in het Zuiden steeds armer. Ook de natuur bleef niet gespaard.” Koningin Croco is een educatief pakket voor leerlingen van de derde graad basisonderwijs. BOLO, het samenwerkingsverband tussen Bevrijde Wereld en Le Coron, ontwikkelde dit pakket om kinderen te leren hoe ze zelf de wereld kunnen veranderen. Koningin Croco biedt leerkrachten – naast andere mondiale thema’s – een stevige leidraad om met leerlingen dieper in te gaan op het thema klimaatveranderingen.

››› Kleine groene voetjes

Het pakket Koningin Croco vertrekt vanuit alledaagse producten zoals chocolade, ananas in blik, een fietsband, plastic speelgoed of een katoenen T-shirt. Via deze producten ontdekken de leerlingen uit welke grondstoffen deze producten bestaan en leren ze meer over de landen waar je deze grondstoffen kan vinden. Ze leren dat de bevolking vaak heel arm is in de landen die rijk zijn aan grondstoffen, en omgekeerd. Ze maken er ook kennis met de ecologische voetafdruk. Hier komen ze te weten dat de ecologische voetafdruk van de bewoners van de landen in het Zuiden veel kleiner is dan die van het Noorden. En dat de huidige manier van leven in het Noorden een enorme impact heeft op het klimaat. Kinderen krijgen zo op een speelse en ontspannende manier inzicht in de historische en huidige oorzaken van die ongelijkheid.

BEKIJK HET ANIMATIEFILMPJE VAN KONINGIN CROCO

OP www.mbooloo.org/nl/learnmore/theater

LOOP JIJ OOK WARM VOOR MONDIALE VORMING IN DE KLAS?

Wens je het lespakket ‘Koningin Croco’ te ontlenuen? Wil je met je leerlingen werken rond het thema ‘klimaat’? Of wil je zelf meer te weten komen over de klimaatverandering? Breng dan zeker een bezoekje aan ons documentatiecentrum in de Nieuwstraat 70 te Sint-Niklaas.

OF GA ZELF AL EENS SNUISTEREN IN ONZE ONLINE DATA-

BANK via <http://www.bevrijdewereld.be/Documents.aspx>

>>> BEVRIJDE WERELD OP VILLA PACE EN DE WACHTNACHT 'BEVRIJDE WERELD, JE FESTIVALGIDS VOOR SEPTEMBER!'

Het belooft voor Bevrijde Wereld een goed gevulde septembermaand te worden met twee grote evenementen in het vooruitzicht. Ben jij één van die mensen die nooit kunnen kiezen naar welk festival ze in het weekend moeten gaan? Dan hebben wij voor jou dé oplossing! Bevrijde Wereld presenteert: Villa Pace op 4 & 5 september, en de wachtnacht op 11 september.

>>> "Villa Pace 2010 > 4 & 5 sept. 2010

Het eerste weekend van september draait Bevrijde Wereld het charmante Castrohof terug binnenste buiten tijdens Villa Pace in Sint-Niklaas. Terwijl er gedurende het hele weekend op de Grote Markt tal van gratis optredens zijn, organiseert het Baobab-team van Bevrijde Wereld een super gezellig en kleurrijk kinderdorp. Jong en oud kan er twee dagen lang terecht voor kinderanimatie, knotsgekke workshops en activiteiten.

KOM PLASSEN VOOR HET GOEDE DOEL! Bevrijde Wereld heeft tal van waterprojecten in het Zuiden. Op een festival wordt er al eens wat gedronken – zo is ons verteld – met veelvuldige toiletstops als gevolg. Via een bekerophaling en een creatief ingerichte toiletcabine wil Bevrijde Wereld op originele manier haar waterprojecten in de kijker zetten. Dus, spaar je beker en je plasje voor Bevrijde Wereld en steun zo onze projecten in Noord en Zuid!

Bevrijde Wereld heeft voor Villa Pace alvast alle feestgrediënten klaar. Jeugdtheater Ondersteboven neemt dit jaar ook haar intrek in het Castrohof en zorgt voor heel wat ambiance en theaterworkshops. De wereldmarkt serveert culinaire hoogstandjes zoals altijd en op tal van plaatsen zullen tentoonstellingen en lezingen plaatsvinden rond het centrale thema kinderrechten.

HOU WWW.VILLAPACE.BE IN HET OOG

voor een gedetailleerd programma!

>>> De Wachtnacht > 11 sept. 2010

Nog nagenietend van Villa Pace, trekken we met een heel team van Bevrijde Wereld op zaterdag 11 september richting Sint-Pietersplein te Gent! Sinds 2005 houden een twintigtal Vlaamse Noord-Zuidorganisaties, waaronder Bevrijde wereld, de vooruitgang van de Millenniumdoelstellingen kritisch in de gaten. Na tien jaar wachten op de Millenniumdoelstellingen, is het tijd om de balans op te maken en het publiek en de politiek wakker te schudden. Met meer dan 10 000 wachtenden sturen we via een videoboodschap een niet te missen signaal de wereld in. Kom op 11 september samen met Bevrijde Wereld naar de Wachtnacht en laat weten dat de tijd van wachten voorbij is.

NOG MEER OP HET PROGRAMMA? Een groot debat, een filmvoorstelling en tal van optredens waaronder Sioen, Luc De Vos en vele anderen. Kunstencentrum De Vooruit in Gent zet de avond verder met een live-uitzending van Studio Brussel tot in de vroege uurtjes. Dit alles is volledig gratis. Uiteraard zijn ook de kleintjes welkom. Zij kunnen zich uitleven in een heus kinderdorp. Hebben jullie ook genoeg van al dat wachten en willen jullie tegen 2015 zoveel mogelijk de armoede uit de wereld helpen? 11 september biedt je de kans om je gedacht te zeggen!

PS: In de loop van de avond krijgen we bezoek van één grote artiest, maar dit blijft nog eventjes geheim... Komen dus!

MEER WETEN OVER DE MILLENNIUMDOELSTELLINGEN EN DE WACHTNACHT? Surf naar www.wachtmee.be

Bevrijde Wereld is steeds op zoek naar helpende handen, enthousiastelingen en creatieve breinen voor haar evenementen. Zin om mee te helpen tijdens Vila Pace en/of de Wachtnacht? Wouter Semey heeft ongetwijfeld iets dat je op het lijf geschreven is. Mail naar wouter.semey@bevrijdewereld.be of bel naar 03 777 20 15!

»» JONGE INLEEFGRUPE STAAT TE POPELEN VOOR HUN INLEEFREIS NAAR SENEGAL!

WE GAAN SAMEN EEN SUPER TIJD BELEVEN!

Ook dit jaar vertrekken 23 jongeren uit Sint-Niklase scholen met Dwagulu-Dekkente en Bevrijde Wereld op inleefreis. Van 7 tot en met 29 juli zullen ze gedurende drie weken ondergedompeld worden in de cultuur en het dagelijks leven van Senegal. De jongeren staan te popelen om te vertrekken: "Ik hoop dat we goede vrienden worden. Ik wou dat het al juli was!"

Hoe zeg je 'hoe gaat het?' in het Wolof, de meest gesproken taal in Senegal? Hoe kijken de Senegalezen naar het Westen? Wat betekent een groentetuin in hun dagelijks leven? De inleefreizigers kunnen binnenkort al hun vragen kwijt bij hun gastgezinnen waar ze enkele dagen lief en leed zullen delen. De jongeren tellen de dagen af tot juli en kunnen niet wachten om Senegal te ontdekken. Ze zullen er ervaringen kunnen uitwisselen met leeftijdsgenoten van een Senegalese jeugdbeweging. "Ik ben heel blij dat ik naar Senegal mag gaan", vertelt inleefreizigster Iris, "Ik wou dat het al juli was!" De inleefreizigers bezoeken zowel de stad als het platteland, waar ze kennis zullen maken met de partners en de projecten van Bevrijde Wereld.

Tijdens één van de voorbereidingsweekends schreven de inleefreizigers een brief naar hun gastgezin. Bevrijde Wereld mocht meelesen:

"Hallo! Ik ben enorm blij dat jullie me willen ontmoeten en dat ik bij jullie mag blijven slapen. Ik hoop dat ik veel over jullie cultuur mag bijleren!" Sofie (16) uit Waasmunster

"Ik hoop dat we samen een super tijd zullen beleven. Ik kijk er naar uit om je te leren kennen en ik hoop dat we goede vrienden worden." Maguy (16) uit Sint-Niklaas

»» Burkinese jongeren op bezoek in Sint-Niklaas

Van zodra de jongeren terug zijn van hun inleefreis en het zesde jaar secundair onderwijs binnenwandelen, starten ze met de voorbereidingen van een heuse terugkomreis voor hun nieuwe Senegalese vrienden. Voor de groep jongeren die vorig jaar op inleefreis ging naar Burkina Faso, is het al zover! Van 1 tot en met 15 augustus zullen ze hun Burkinese leeftijdsgenootjes rondgidsen in Sint-Niklaas en omstreken. Ze zullen onder andere een bezoekje brengen aan het vluchtelingencentrum in Sint-Niklaas. Naast het leuke weerzien en het amusement natuurlijk, willen de jongeren zo op hun beurt een realistisch beeld van België meegeven.

WIL JE MEE OP STAP MET DE BURKINESE JONGEREN? Neem dan contact op met Kathleen Boel voor een gedetailleerd programma, via kathleen.boel@bevrijdewereld.be of via 03 777 20 15.

HONGER NAAR MEER OVER BEVRIJDE WERELD?

Wil je graag uitgebreider kennis maken met Bevrijde Wereld? Wie we zijn, waar we werken en wat we juist doen in Noord en Zuid? Ben je benieuwd wat Bevrijde Wereld met jullie bijdragen heeft kunnen realiseren in 2009? Blijf dan niet op je honger zitten. Het jaarverslag van Bevrijde Wereld is vast en zeker iets naar jouw zin! Het jaarverslag geeft je een samenvattend, maar concreet beeld van de werking, de financiën, de hoogtepunten en de projecten in 2009. Geïllustreerd met prachtige foto's uit onze partnerlanden.

WIL JE GRAAG EEN GEDRUKT EXEMPLAAR BIJ JE THUIS? Stuur dan een mailtje naar sofie.vanderstraeten@bevrijdewereld.be of bel naar 03 777 20 15

»» BEVRIJDE WERELD ACTIVITEITEN KALENDER

»» 04 EN 05 SEPTEMBER 2010

› BEVRIJDE WERELD OP VILLA PACE

Het eerste weekend van september draait Bevrijde Wereld het charmante Castrohof terug binnenste buiten tijdens Villa Pace in Sint-Niklaas. Het Baobab-team organiseert een super gezellig en kleurrijk kinderdorp waar jong en oud twee dagen lang terecht kan voor kinderanimatie, knutselworkshops en activiteiten. Via een bekerophaling en een creatief ingerichte toiletcabine zal Bevrijde Wereld op originele manier haar waterprojecten in de kijker zetten. Dus, spaar je beker en je plasje voor Bevrijde Wereld en steun zo onze projecten in Noord en Zuid!

ZIN OM MEE TE DOEN? Dat kan via wouter.semey@bevrijdewereld.be of 03 777 20 15

WAAR & WANNEER? 4 & 5 september aan en rond de Grote Markt en het Castrohof in Sint-Niklaas.

MEER INFO? via www.villapace.be

»» 11 SEPTEMBER 2010, 15h

› WACHTNACHT

Hebben we niet al lang genoeg gewacht op de Millennium-doelstellingen? Vind je het ook tijd om in actie schieten? Dan moet je op de Wachtnacht zijn. Met meer dan 10 000 wachtenden sturen we via een videoboodschap een niet te missen signaal de wereld in. Debatten, optredens en animatie gaan van start om 15u. Kom op zaterdag 11 september samen met Bevrijde Wereld naar de Wachtnacht en laat weten dat de tijd van wachten voorbij is.

ZIN OM MEE TE DOEN? Dat kan via wouter.semey@bevrijdewereld.be of 03 777 20 15

WAAR & WANNEER? Zaterdag 11 september op het Sint-Pietersplein te Gent.

MEER INFO? Via www.wachtmee.be

Bevrijde Wereld vzw is een ngo voor ontwikkelingssamenwerking uit Sint-Niklaas. De organisatie werkt samen met lokale partners rond voedselzekerheid en organisatieversterking in West-Afrika, de Filipijnen en Bolivia. In Sint-Niklaas organiseert Bevrijde Wereld onder meer inleefprogramma's voor kinderen en inleefreizen voor volwassenen en jongeren. Lees er alles over op bevrijdewereld.be!

CONTACT

Bevrijde Wereld vzw, Nieuwstraat 70, 9100 Sint-Niklaas,
Tel 03/777.20.15 Fax: 03/766.36.41, info@bevrijdewereld.be,
www.bevrijdewereld.be

COLOFON

• **Hoofredactie:** Nieuwstraat 70, 9100 Sint-Niklaas, 03/777.20.15, sofie.vanderstraeten@bevrijdewereld.be

• **Medewerkers:** Jaap Op de Coul, Béatrice Sawadogo, Jayson Fajarda, Greet Poelvoorde, Ine D'Hamers, Lien Verstraete, Kaat Delange, Wouter Semey, Bart Meylemans, Vanessa Debruyne, Kjell Gryspeer, Matthijs Driesen, Nathalie Brouwers, Johanna Spileers, Sofie Van Der Straeten.

• **Fotomateriaal:** Bart De Bock, Chris Lauwerys, Kjell Gryspeer

• **Vormgeving:** clauwerys@gmail.com

• **Eindredactie:** sofie.vanderstraeten@bevrijdewereld.be

• **Abonnementen Djembé:** Djembé is gratis en verschijnt vier keer per jaar. Heeft u vrienden die graag gratis de online en/of de papieren Djembé ontvangen? Sein dan hun gegevens door aan Christa. Lyssens, via christa.lyssens@bevrijdewereld.be (met de vermelding 'Djembé' als onderwerp) of geef een seintje op 03/777.20.15. Bent u verhuisd? Wenst u uw gratis abonnement stop te zetten? Ontvangt u voortaan graag ook de online-versie van Djembé? Laat het ons weten!

Djembé wordt gedrukt op 100% gerecycleerd papier, volgens een milieuvriendelijk procédé.

Met dank aan DGOS, Provincie Oost-Vlaanderen en Stad Sint-Niklaas.

STEUN BEVRIJDE WERELD

Bevrijde Wereld heeft ambitieuze plannen. Om onze plannen te kunnen uitvoeren en onze partners en projecten blijvend te ondersteunen, heeft Bevrijde Wereld bijkomende financiële middelen nodig. Daarom presenteert Bevrijde Wereld: 'Op zoek naar Sinterklaas voor Bevrijde Wereld': tien originele manieren om ons te steunen. Vanaf 30 euro ontvang je een fiscaal attest. Zo krijg je een deel van je gift via je belastingbrief terug. Storten kan via 001-2187674-12, het rekeningnummer van Bevrijde Wereld vzw (Nieuwstraat 70, 9100 Sint-Niklaas). Ontdek op www.bevrijdewereld.be wat je allemaal kunt doen om onze schatkist aan te vullen.

**BEVRIJDE
WERELD**.be

OP ZOEK NAAR SINTER KLAAS

voor **Bevrijde Wereld**
Tien manieren om ons te
steunen:

We hebben ambitieuze plannen,
waarvoor we een heleboel Sin-
terklazen nodig hebben!

**BEVRIJDE
WERELD**.be

Kjell Gyspeert

... WANT VOOR BEVRIJDE WERELD MAG HET ELKE DAG WEL 6 DECEMBER ZIJN >ONTDEK HIER WAT JE ALLEMAAL KUNT DOEN OM ONZE SCHATKIST (*) AAN TE VULLEN:

(*) Vanaf 30 euro ontvang je een fiscaal attest. Zo krijg je een deel van je gift via je belastingsbrief terug.

› Laat Sinterklaas krimpen

Bevrijde Wereld verkoopt dit jaar Mini-Sinterklaasjes uit Fair Trade Chocolate tegen 5 euro per stuk. Doet uw bedrijf ook mee?

› Maak soap

Bestel het soeppakket van Bevrijde Wereld en ga aan de slag voor je hongerige collega's, vrienden, burens, klasgenoten, passanten of familie.

› Adopteer een baksteen

We verhuizen in 2011 naar een nieuw gebouw in Sint-Niklaas. Sponsor een baksteen en we zetten er jouw naam op, die van je bedrijf, vereniging, school of gemeente.

› Telefoon meer

Bel en sms met Ello Mobile en steun een waterproject van Bevrijde Wereld in Guinee-Bissau.

› Trek een wollen sok aan

Weg met die geitenwollen sokken! Lang leve de schapenwollen sokken van Bevrijde Wereld! De fijnste sokken die er rondlopen...

› Voer zelf een campagne

Maak je populair bij je klanten door je te engageren voor Bevrijde Wereld. Zo wordt je volgende marketingcampagne gegarandeerd een spetterend succes.

› Geef ze een opleiding

In onze projectlanden is er enorm veel nood aan educatie. Want kennis is macht. Geloof jij ook in onderwijs?

› Leg een groentetuin aan

Een eigen groentetuin is een eenvoudige manier om het leven van een arme plattelandsfamilie te verbeteren.

› Maak baby's

Bevrijde Wereld verkoopt doopsuiker uit Bolivia en is heel dankbaar voor een deel van uw pamperekening.

› Doe met ons mee

Onze organisatie kan altijd extra handen, enthousiasme en hersencellen gebruiken.

MEER WETEN? Surf naar www.bevrijdewereld.be of bel naar 03 777 20 15!